

OKTAY ÖZMAN • **Surdışı İstanbul**

OKTAY ÖZMAN 1988 yılında Rize’de doğdu. Lisans eğitimini İstanbul Tıp Fakültesi’nde, uzmanlık eğitimini Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nde tamamladı, yurtdışında yüksek ihtisas yaptıktan sonra üroloji doçentliğini aldı. Uluslararası bilimsel dergilerde yayımlanmış altmıştan fazla makalesi vardır. Esas mesleğinin yanında, İstanbul’un tarihiyle ilgili metinler kaleme aldığı bir blogu ve mikrobloğu bulunan, çeşitli edebiyat ve tarih dergilerinde eserleri yer bulan Oktay Özman’ın ilk kitabı *Cam Kenarından İstanbul: Suriçi* 2025 yılında, *Surdışı İstanbul: Tarihin Öte Tarafı* ise 2026 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlandı.

İletişim Yayınları 3744 • Bugünün Kitapları 317

ISBN-13: 978-975-05-4035-6

© 2026 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2026, İstanbul

EDİTÖR Melike Işık

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Oktay Özman

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ece Ziya

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

OKTAY ÖZMAN

Surđışı İstanbul

Tarihin Öte Tarafı

Ebru'ya ve Doğu'ya...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
Suriçi'nden Surdışı'na İstanbul	13
Şehrin kadim yolları	16
Surdışı neresidir?	20
İstanbul nerededir? Daha geniş ölçekten coğrafyaya ve tarihe bir bakış	35

BİRİNCİ KISIM

Antikite'nin Mirası ve Erken Moderniteyle Yeniden Uyanış	49
Bakırköy	51
Bahçelievler	65
Ataköy ve Şirinevler	80
Merter	84
Zeytinburnu	95
Yeşilköy	112
Küçükçekmece	126
Avcılar ve Beylikdüzü	131

Büyükçekmece	133
Silivri	137

 K NC  KISIM

Sefer Yolundan Otoyola ve Şehrin Desantralizasyonuna	141
---	------------

RAM� K�ŐLASI VE B�R�NC� ROTA	143
Eyüp	146
Rami	159
Gaziosmanpaşa ve Küçükköy	163
Sultangazi	172
Arnavutköy	173
Terkos	174

MALTEPE K�ŐLASI VE �K�NC� ROTA	184
Bayrampaşa	190
Esenler	195
Mahmutbey	197
BaŐakŐehir	199
Had�mk�y	202

DAVUTPAŞA K�ŐLASI VE ÜÇÜNCÜ ROTA	205
Güngören	206
BaŐc�lar	208
Yenibosna ve Sefaköy	210
Halkalı	211
�atalca	214

Sonsöz ya da SurdiŐ�'nın çok Kısa Tarihçesi	223
--	------------

GENEL �EVİRİM� KAYNAKÇA	227
-------------------------------	-----

ÖNSÖZ

2025 yılının yaz döneminde bir kitapçının raflarına bakarken gözüme ilışen *Cam Kenarından İstanbul* başlığı dikkatimi çekmişti. Kitabı incelerken, yazarın, benim de bir dönem görev yaptığım İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş bir hekim olduğunu fark ettim. O dönemde Apaçık Radyo'daki "Önce Sağlık" programında yazar hekimleri konuk olarak ağırlamaktaydık ve "yeni" bir konuk bulduğumu düşünmüştüm. Bu bağlamda kitabı dikkatle incelediğimde, beni oldukça etkileyen bir eserle karşı karşıya olduğumu fark ettim. Bir hekimin, öğrencilik yıllarında toplu taşıma araçlarını kullanırken İstanbul'u nasıl keşfettiğini, bu kadim kentin geçmişini nasıl çözmeye çalıştığını, duru bir Türkçe ile kaleme alınmış *Cam Kenarından İstanbul* isimli kitabında nasıl anlattığını, doğrusunu isterseniz hayranlıkla gözlemledim.

Yazarın da belirttiğı gibi, bir kenti, yolları üzerinden tanımaya çalışmak ilginç ve ender görülen bir yaklaşımdır. Dr. Oktay Özman bu yolu izleyerek, Mese Yolu'ndan başlayıp Kocamustafapaşa, Yedikule ve Topkapı'dan Aksaray'a giden

yollarda, Eminönü'nden Beyazıt'a ya da Vezneciler'den Edirnekapi'ya uzanan güzergâhta bir kentin anatomisini bizlere anlatıyordu. Bu keyifli gözlemler sayesinde üst üste binmiş Roma-Bizans ve Osmanlı eserlerini, profesyonel rehberlere taş çıkartırcasına tanıma olanağı bulan tüm okurlar gibi ben de “Suriçi tamam da, sırada ne var?” diye sormaktan kendimi alamamıştım.

Ve çok geçmeden, 2026 yılının sonbaharında Dr. Özman'ın *Surdışı İstanbul. Tarihin Öte Tarafı* başlıklı kitabıyla birlikteyiz. Erken modernitenin simgeleri olarak değerlendirilebileceğimiz Bakırköy'den Silivri'ye kadar uzanan semtleri, Rami-Maltepe-Davutpaşa kışlalarından hareketle Eyüp-Çatalca arasındaki yerleşim birimlerini, kısacası surlarla ve sırlarla bezenmiş asırlık “içeriye” karşın, son yetmiş yılda beliriveren “dışarısını” tanımaya hazır olun.

Yazarın, değme tarihçiye ve “İstanbul Rehberi” kitaplarına inat, tarihsel kurguyu akıcı anlatımıyla çok keyifli kılan üslubu sayesinde, bu kez *Surdışı'nı* belki de hiç bilmediğinizi fark edeceksiniz. Bu bölgenin, sanılanın aksine oldukça eski bir geçmişi olduğunu, Trakya'nın kent üzerindeki etkisini ya da Bakırköy'ün Milyon Taşı'ndan başlayan Yeni Roma yollarının yedinci miline denk geldiğini şaşıracak okuduktan sonra, Bahçelievler'in sandığınız kadar yeni bir semt olmadığını öğreneceksiniz. Yakın zamanda kurulduğu sanılan Şirinevler'e bakarken Siyavuşpaşa Köşkü'nü, Yeşilköy'den bahsedildiğinde Ayastefanos Rus Abidesi'nin öyküsünü, Madeonya'nın Ustrumca şehrinden muhacirlerin yerleştirildiği Avcılar'ı hiç bilmediğiniz yönleriyle tanıma olanağı bulacaksınız. Kitabın ilerleyen bölümlerinde kısmen merkeze daha yakın semtleri, Eyüp, Gaziosmanpaşa, Küçükköy ve Sultan-gazi gibi bölgeleri, Bayrampaşa ve Esenler gibi ilçeleri ve nihayet Güngören, Bağcılar, Sefaköy ve Halkalı gibi, yanıltıcı biçimde yeni sayılabilecek yerleşim bölgelerinin, en azından

bazılarının sanıldığı kadar yeni olmadıklarını, aslında Osmanlı İmparatorluğu'nun son yüzyılında en çetin düşman haline gelen Ruslar ilerledikçe, yeni modern kışlalar etraflarında hicret eden Balkan Müslümanlarına açılan yeni mahalleler olduğunu öğreneceksiniz.

Dr. Özman'ın ilk kitabını, bir kenti tanıma bağlamında çok öğretici, okuması çok keyifli bir eser olarak değerlendirmiştim. Aynı akıcı üslupla kaleme aldığı ikinci kitabı *Surdışı İstanbul. Tarihin Öte Tarafı* başlıklı eserini de İstanbul'u tanımak isteyenlerin beğeniyle okunacağına eminim.

SELİM BADUR